

TIL DEG SOM VIL VITE MEIR OM KONDYLOM (KJØNNSVORTER)

KVA ER KONDYLOM?

Kondylom / kjønnsvorter er synlege vorter på kjønnsorgana og / eller rundt endetarmsopninga. Kondyloma kan ha ulik utsjånad og vere frå få mm til cm store. Nokre er blomkålliknande, andre heilt flate.

KVA ER ÅRSAKA?

Alle typar kjønnsvorter skuldast infeksjon med viruset *humant papillomavirus (HPV)*. Det er påvist fleire titals typar vortevirus. 20-30 av desse virusartane kan vere årsak til kjønnsvorter og blir kalla kondylomvirus. Virusane blir overførde ved intim / seksuell kontakt med ein person som er berar av virus. HPV ligg i det ytste laget av hud og slimhinner. Kondylomvirus stimulerer hudcellene til auka vekst slik at det oppstår vorter.

KAN EG HA KONDYLOMVIRUS I KROPPEN UTAN Å VITE OM DET?

Kondylomvirus kan finnast i underlivet utan at det blir synlege vorter eller andre plager. Seksuelt aktive kvinner og menn i alle aldrar kan ha kondylomvirus, men det er vanlegast før 25-årsalderen. Dei fleste blir smitta med kondylomvirus relativt kort tid etter at dei har blitt seksuelt aktive. Ein er då mest mottakeleg fordi ein ikkje har opparbeidd motstandsstoff mot denne typen virus.

KOR VANLEG ER DET?

Det er svært vanleg å ha kondylomvirus i underlivet. Omtrent 1/3 av "yngre menneske" har virus i underlivet til ei kvar tid. I løpet av livet reknar ein med at bortimot 75 % har vore smitta med viruset. Infeksjonen er like vanleg både hos kvinner og menn. Dei fleste veit ikkje om at dei har eller har hatt denne typen virus i kroppen. Kondylomvirus smittar sjølv om ein ikkje har synlege vorter.

GÅR DET AN Å FINNE UT NÅR EG VART SMITTA?

Frå ein blir smitta til synlege vorter oppstår, kan det gå frå ein månad opp til eitt år, kanskje endå lenger. Dei fleste som er smitta får aldri synlege kondylom. Det er difor vanskeleg å finne ut når du vart smitta.

FINST DET TESTAR FOR VORTEVIRUS?

Ja, men disse blir ikkje brukte til å stille diagnosen kondylom eller for å finne ut om ein er smitta med viruset. Diagnosen kondylom kan bare stillast dersom en har synlege utvekstar. Hos kvinner kan forandringar som skuldast infeksjon med HPV av og til påvisast i celleprøve frå livmorhalsen, i dei tilfella vil ein oftast typebestemme viruset.

Ikkje alle utvekstar i underlivet er vorter! Ein del utvekstar ved skjedeinngangen og på penis er helt normale.

BLIR EG KVITT VORTENE OG VIRUSA?

Hjå dei aller fleste lagar kroppen over tid nok motstandsstoff som gjer at ein klarer å kvitte seg med vortene og virusa. Dette kan ta frå ½ -2 år, hos einskilde endå lenger tid. Ein kan få nye vorter så lenge viruset finst i kroppen.

FINST DET BEHANDLING?

Per i dag finst det ikkje nokon medisin som kan utrydde viruset. Det er viktig å vere klar over at det stort sett tek lang tid før vortene forsvinn uansett om du prøver behandling eller ikkje. Behandlinga vi kan tilby kan fjerne dei synlege kondyloma, men ikkje viruset.

Kva type behandling som er best for deg, avheng av kor lenge du har hatt kjønnsvortene og kvar dei sit.

Det er du sjølv som bestemmer om du ynskjer å prøve behandling. Med behandling kan dei synlege forandringane forsvinne raskare, men også etter tilsynelatande effektiv behandling, kan vortene dukke opp att så lenge kroppen ikkje har kvitta seg med viruset. Du kan få resept på liniment eller kremar som du kan pensle eller smørje på sjølv. Frysebehandling eller brenning med laser er andre behandlingsalternativ.

Uansett kva type behandling som blir brukt, kan vortene komme attende. Dette er ikkje teikn på at behandlinga ikkje har virka, det viser berre at viruset framleis er aktivt.

KORLEIS UNNGÅR EG Å BLI SMITTA ELLER Å SMITTE ANDRE?

Kondom brukt på rett måte vernar bra, men ikkje 100 % mot smitte.

Ein må i så fall bruke kondom både under innleiinga og under heile samleiet. Du bør uansett alltid bruke kondom ved seksuell kontakt ned ukjende eller tilfeldige partnerar. Dersom du eller din faste partner har kondylom og de har hatt samleie fleire gonger utan bruk av kondom, har de allereie smitta kvarandre. HPV kan også smitte ved munnsex og analsex. Infeksjon med kondylomvirus blir ikkje omfatta av smittevernlova. Det er ikkje noko lovmessig pålegg om å informere ein ny partner dersom du har eller har hatt kondylom Du må sjølv bestemme kva du vil fortelje ein ny partner.

KOR LENGE ER EG SMITTEFARLEG?

Når kroppen har kvitta seg med viruset, kan du ikkje lenger smitte andre. Dette tek vanlegvis ½-2 år, men kan også ta lenger tid. Viruset kan ligge i hudcellene ei god stund etter at dei synlege forandringane har forsvunne. Eit fåtal blir berarar av viruset og vil ha det i kroppen resten av livet.

BØR KVINNER SOM HAR KONDYLOM TA CELLEPRØVE?

Synlege vorter i underlivet skuldast alltid såkalla "snille" virus. Det er ikkje sett nokon samanheng mellom det å ha synlege kjønnsvorter og kreftutvikling. Sjølv om du har kondylom, treng du ikkje å ta celleprøve før du er 25 år.

Einskilde typar HPV kan vere årsak til at det oppstår celleforandringar på livmorhalsen. Desse virustypene brukar ikkje å gje synlege kondylom. Celleforandringane kan i sjeldne tilfelle utvikle seg til kreft. Ei slik utvikling vil ta mange år. I Noreg er det tilrådd å ta celleprøve frå livmohalsen tredjekvart år av alle kvinner mellom 25 og 70 år. Dersom det blir påvist kondylomvirus i celleprøven, kan ein i dag typebestemme virusa.

KONDYLOM OG GRAVIDITET:

Kondylom verkar ikkje inn på evna til å bli gravid. Under graviditet vil kondyloma ofte vekse, men minkar att og forsvinn ofte rett etter fødselen. Ingen av medisinane mot kondylom kan brukast under graviditet. Ein ventar difor oftast med behandling til etter fødselen.

KAN EG BLI SMITTA FLEIRE GONGER MED KONDYLOMVIRUS?

Du kan bli smitta med ein annan type kondylomvirus dersom du får ny partner. Hos nokre få ligg viruset lenge i kroppen og kan gje tilbakefall og vere smittsamt i mange år.

KAN HPV-INFEKSJON FØREBYGGJAST?

Det finst no vaksinar som vernar godt mot dei vanlegaste virustypene. Alle jenter i Noreg får tilbod om gratis vaksine det året dei fyller 12 år. Andre som ynskjer å bli vaksinerte må betale for vaksinen sjølv. I studiar er det vist at vaksinen også er trygg for menn.

Har du spørsmål, kan du vende deg til:

Avdeling: Poliklinikk for SOI, Hudavdelinga

Telefon: 55 973962

www.helsebergen.no